

Brüssel, 29. november 2021
(OR. en)

14331/21

LIMITE

EF 362
ECOFIN 1157
ENFOPOL 468
CT 160
FISC 211
COTER 159
CODEC 1540

Institutsioonidevahelised
dokumendid:
2021/0239 (COD)
2021/0240 (COD)
2021/0241 (COD)
2021/0250 (COD)

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Eesistujariigi eduaruanne Sloveenia eesistumise ajal rahapesuvastaste meetmete paketiga tehtud töö kohta

Komisjon võttis 20. juulil 2021 vastu rahapesuvastaste meetmete paketi, mis koosneb järgmistest seadusandlikest ettepanekutest ELi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise reeglite tugevdamiseks:

- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise määrus (rahapesuvastane määrus)¹;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise direktiiv (kuues rahapesuvastane direktiiv)²;
- määrus, millega asutatakse uus ELi Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA)³;
- määrus, millega muudetakse rahaülekannete määrust, et jälgida krüptovaraülekandeid⁴.

¹ Dokument ST 10286/21.

² Dokument ST 10289/21.

³ Dokument ST 10287/21.

⁴ Dokument ST 10290/21.

Eesistujariik Sloveenia alustas nõukogu paketi üle läbirääkimisi 22. juulil 2021. Nõukogu töörühma esimesel koosolekul tegi Euroopa Komisjon rahapesuvastaste meetmete paketi põhjaliku ülevaate.

26. juulil 2021 korraldasid majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu ministrid komisjoni ettekande põhjal rahapesuvastaste meetmete paketi üle esialgse arvamuste vahetuse.

1. Ülevaade nõukogu töörühma koosolekutel rahapesuvastaste meetmete paketiga tehtud tööst

Läbirääkimisi kavandatud rahapesuvastaste meetmete paketi üle peeti seitsmel töörühma koosolekul, millest viis kestsid pooleteist päeva⁵. Ühtset reeglistikku (rahapesuvastase määruse ja kuuenda rahapesuvastase direktiivi sätteid) arutati üldjuhul lahus AMLA ja uuesti sõnastatud rahaülekannete määruse sätetest. Eesistujariik korraldas sisu üle peetavad läbirääkimised viisil, mis võimaldas viia lõpule nii rahapesuvastase määruse ettepaneku kui ka kuuenda rahapesuvastase direktiivi sisuosa esimese lugemise. Samal ajal tehti märkimisväärseid edusamme ka AMLA ettepaneku arutamisel. Selleks et liikmesriigid saaksid liikuda selles keerukas paketi suurema üldise arusaamise suunas ning et tuua mõningast selgust liikmesriikide seisukohtadesse seoses asjakohaste sätetega, arutati mitmeid ettepanekute küsimusi rohkem kui ühel korral.

Viimati nimetatud käib eriti uuesti sõnastatud rahaülekannete määruse kohta. Selle ettepaneku krüptovaraülekandeid käsitlevaid sätteid arutati kolmel korral, millest kahel viimasel keskenduti eesistujariigi kompromissettepanekule. Need kaks ettepanekut põhinevad liikmesriikide vahel peetud arvamuste vahetusel, mis puudutavad krüptovaraülekandeid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise määruse kontekstis.

Kõige suuremat edu Sloveenia eesistumise ajal rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise paketi üle peetud läbirääkimistel tehti seoses uuesti sõnastatud rahaülekannete määruse ettepanekuga, millega tehtud tööst esitatakse allpool lühike ülevaade ning sellele järgnevad vastavalt rahapesuvastast määrust, kuuendat rahapesuvastast direktiivi ja AMLAt käsitlevad osad.

⁵ 10. detsembriks on planeeritud veel üks, kaheksas töörühma koosolek.

2. Määrus, millega muudetakse rahaülekannete määrust, et jälgida krüptovaraülekandeid (uuesti sõnastatud rahaülekannete määrus)

Eesistujariik Sloveenia jätkab uuesti sõnastatud rahaülekannete määruse ettepanekuga tööd, eesmärgiga jõuda kokkuleppele läbirääkimisvolitustes.

29. september. Enamik liikmesriike toetas rahaülekannete määruse kiiremat kohaldamist, nii et see oleks pigem kooskõlas krüptovaraturgude määruse kohaldamise ajakavaga kui rahapesuvastase määruse ja direktiivi kohaldamise ajakavaga. Samuti väljendas mitu liikmesriiki toetust ettepaneku kohaldamisalaga seotud 1000 euro suuruse künnise kaotamisele, samal ajal kui teised arvasid, et künnis tuleks säilitada. Mõlemad variandid on rahapesuvastase töökonna soovitude kohaselt lubatud.

28. oktoober. Liikmesriigid arutasid kahte eri lähenemisviisi, et lahutada uuesti sõnastatud rahaülekannete määrus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise paketi ülejäänud osadest. Üks võimalus on teha rahaülekannete määrus teistest eraldiseisvaks, st kehtestada õiguslik alus, mille põhjal liikmesriigid saavad kohaldada teatavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõudeid krüptovarateenuse osutajate suhtes; teise võimalusena võiks kohaldada krüptovarateenuse osutajate (nagu on määratletud krüptovaraturgude määruses) suhtes rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korda, muutes praegu kehtivat direktiivi. Mitu liikmesriiki toetas viimasena nimetatud võimalust, st kohaldada krüptovarateenuse osutajate suhtes kehtivat rahapesuvastast direktiivi, et kiirendada uuesti sõnastatud rahaülekannete määruse kohaldamist ja viia see ajaliselt vastavusse krüptovaraturgude määrusega, samal ajal kui teised toetasid esimest võimalust. Rõhutati, et valitud variandi rakendamiseks on vaja piisavalt aega.

Mis puudutab 1000 euro suurust künnist seoses vajaliku teabega, mis tuleb krüptovaraülekannete puhul edastada, ja krüptovarateenuse osutajate kontrollkohustust, siis toetas enamik liikmesriike selle künnise kaotamist.

Pärast arutelusid krüptovarateenuse osutajate ja veebimajutuseta rahakottide vaheliste krüptovaraülekannete lisamise üle uuesti sõnastatud rahaülekannete määruse kohaldamisalasse, arutasid liikmesriigid küsimust, kas krüptovarateenuse osutajad peaksid selliste ülekannete korral koguma ülekande algataja ja saaja kohta sama teavet nagu tavapäraste ühelt krüptovarateenuse osutajalt teisele krüptovarateenuse osutajale tehtavate ülekannete puhul. Valdav enamik liikmesriike leidis, et kooskõlas rahapesuvastase töökonna viimaste suunistega peaksid krüptovarateenuse osutajad, kes kas saavad krüptovarasid veebimajutuseta rahakottidest või saadavad krüptovarasid sellistesse rahakottidesse, koguma ülekande algataja ja saaja kohta sama palju teavet nagu tavapäraste ülekannete puhul.

25. november. Liikmesriigid arutasid eesistujariigi esitatud kompromissettepanekut. Enamik sõna võtnud liikmesriike väljendas kompromisstekstile heakskiitu, samal ajal kui teised leidsid, et mõned sätted, sealhulgas künniste kaotamine, ei ole riskihindamise alusel põhjendatud.

3 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise määrus (rahapesuvastane määrus)

3.1 Ühtse reeglistiku (rahapesuvastane määrus + kuues rahapesuvastane direktiiv) valdkonnaülene ühtlustamine

7. september. Liikmesriigid väljendasid üldist toetust rahapesuvastaseid meetmeid käsitlevate sätete ühtlustamisele, esitades ettepanekuid üksikasjalikuma ja proportsionaalsema seadusandliku lähenemisviisi kohta ja pakkudes liikmesriikide jaoks välja võimaluse säilitada teatavate suure riskiga sektorite jaoks rangem rahapesuvastaste meetmete kord. Osa liikmesriike väljendas muret määrusega hõlmatavate aspektide üksikasjalikkuse taseme pärast, mis on lahutamatult seotud sellega, millised üksikasjad määratakse kindlaks AMLA poolt regulatiivsete tehniliste standarditega.

12. oktoober. Aruteludes keskenduti peamiselt sellele, kuidas saavutada kavandatavas ühtses reeglistikus tasakaal ühelt poolt normide ühtlustamise ja teiselt poolt liikmesriikide (vähenenud) võimaluse vahel täiendada ELi norme siseriiklike meetmetega. Mitu liikmesriiki tervitas komisjoni pakutud lähenemisviisi, samal ajal kui teised liikmesriigid rõhutasid, et olemasolevad siseriiklikud meetmed peaksid jääma kehtima seal, kus nendega nähakse ette rangemad nõuded kui ühtse reeglistiku ettepanekuga, eriti teatavate suure riskiga sektorite jaoks. Sellega seoses viidati ELi nõukogu 2020. aasta novembri järeldustele, mille kohaselt on määrust „vaja [et] vähendada ülevõtmisel esinevaid riikidevahelisi erinevusi, mis kahjustavad rahapesuvastase võitluse ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistiku tõhusat rakendamist; samal ajal tuleks tagada, et üldiselt säiliks liikmesriikide poolt siseriiklikku õigusesse ülevõtmisel saavutatud kõrge tase“. Osa liikmesriike soovis sõnastada selgemalt päritolu- ja vastuvõtva riigi järelevalve tegijate pädevused seoses agentide ja levitajate pakutavate teenustega muus liikmesriigis kui päritolu- või vastuvõttev liikmesriik. Samuti küsiti selgeid kriteeriume selle kohta, millal loetakse vastuvõttas liikmesriigis tegevus realiseerunuks asutamisõiguse alusel ja millal teenuste osutamise vabaduse alusel.

Oma täiendavas seisukohavõtus tervitasid liikmesriigid laiapõhjaliselt edusamme ühtsete sätetega, mida peavad järgima kohustatud isikud kogu ELis. Paljud leiavad siiski, et reeglistiku mõningaid elemente tuleks veelgi ühtlustada, eelkõige sätteid, mis käsitlevad kliendi suhtes rakendatavaid hooldusmeetmeid, aga nimetati veel ka tegevuse edasiandmist, teavet tegelike kasusaajate kohta, sisekontrolle ja andmete jagamist. Osa liikmesriike juhtis tähelepanu sellele, et ühtlustamise piisavust saab hinnata üksnes pärast raamistiku teisel ja kolmandal tasandil väljakujundamist.

Kliendi suhtes rakendatavad hoolsusmeetmed peaksid olema ELi tasandil võimalikult suures ulatuses ühtlustatud, kuid ometi on enamik liikmesriike seisukohal, et neil peaks olema võimalus võtta vastu lisameetmeid tugevdatud hoolsusmeetmete jaoks. Küsimuses riikliku taustaga isikute kategooriate loetelu võimaliku riigisisese laiendamise kohta näivad liikmesriikide seisukohad rohkem lahknevat: osa pooldab sellist lisameedet riigisiseste riskide leevendamiseks, samal ajal kui teised peavad riikliku taustaga isikute ammendavat ELi tasandi loetelu asjakohasemaks, et tagada suurem õiguskindlus nii riikliku taustaga isikute endi kui ka kohustatud isikute jaoks, kes peavad piisavaid meetmeid võtma.

Samuti peaks mõne liikmesriigi arvates jääma rahapesuvastases määruuses ammendavaks ka kohustatud isikute loetelu, samal ajal kui teised lubaksid selle potentsiaalset laiendamist, pidades silmas riigisiseste riskide leevendamist. Pakutud mehhanismi riigi tasandil ohustatud sektorite tuvastamiseks peavad paljud liikmesriigid liga koormavaks ja aeganõudvaks. Osa liikmesriike leiab, et see on üldjoontes vastuvõetav, kui teha vajalikud kohandused õigeaegsuse ja tulemuslikkuse tagamiseks olukordades, kus uued riskid nõuavad aktiivset riiklikku tegutsemist. Komisjoni roll selles menetluses võiks olla üksnes vastavate riiklike teadete saamine, ilma riikide algatustele peatamise meetmete kehtestamiseta. Selle sätte edasine läbivaatamine võiks näha ette selge vastavusseviimise asjakohaste rahapesuvastase töökonna soovitustega.

Enamik liikmesriike on seisukohal, et liikmesriikide lisatavate kohustuslike isikute täiendavate sektorite suhtes tuleks kohaldada rahapesuvastase määruuse nõudeid (osa nõuetest). Mõned liikmesriigid rõhutasid vajadust tagada, et valitud leevendusmeetmed oleksid kooskõlas hinnatud riskide tasemega ja püüdleksid võimalikult suure ühtlustamise suunas. Kogu ELi hõlmav kohustatud isikute ühtlustatud loetelu, nagu see on rahapesuvastases määruuses välja pakutud, võiks osa liikmesriikide meelest olla juba praegu laiem, hõlmates teatavaid kategooriaid, mille suhtes kohaldatakse kehtivat siseriiklikku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistikku, samal ajal kui mõned liikmesriigid sellist laiendamist pigem ei toeta. Küsimuses seoses varasemate õiguste kaitse klausliga, mis hõlmaks kõiki sektoreid, mille suhtes kohaldatakse kehtivat riiklikku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistikku ilma komisjoni teavitamata, väljendas mitu liikmesriiki toetust sellisele lahendusele.

3.2 Reguleerimise ja mõisted (artiklid 1 ja 2)

7. september. Üldiselt rõhutasid paljud liikmesriigid riskipõhise lähenemisviisi säilitamise tähtsust. Liikmesriigid tegid tähelepanekuid mitme rahapesuvastase määruse ettepanekus sisalduva mõiste määratluse kohta, alates sellistest mõistetest nagu „rahapesu“ ja „terrorismi rahastamine“ ja „pädevad asutused“, mille puhul peeti õiguslikult murettekitavaks viidet „teadmisele, kavatsusele või eesmärgile“, mis on kriminaalõiguse elemendid. Mitu liikmesriiki kutsus üles täiendavalt selgitama fraaside „kelle põhitegevusala on osaluste omandamine, sh finantsvaldusettevõtja ja segafinantsvaldusettevõtja“ ning „investeeringuga seotud teenused“ tähendust. Seoses mõiste „ühiseks investeeringuks loodud ettevõtja“ määratlusega arutati fondi enda või fondivalitseja vastutuse küsimust. Mõned liikmesriigid juhtisid eelkõige tähelepanu kehtiva direktiivi fraasi „välja arvatud reguleeritud turul noteeritud äriühing, mille suhtes kohaldatakse liidu õigusega kooskõlas olevaid avalikustamisnõudeid või samaväärseid rahvusvahelisi standardeid“ väljajätmisele mõiste „usaldushalduse või äriühinguteenuste pakkuja“ määratlusest.

Mis puudutab mõistete „krüptovarad“ ja „krüptovarateenuse osutajad“ uusi määratlusi, siis peeti küsitavaks nende asjakohasust seoses e-raha tokenite ja mittevahetatavate tokenitega, ning samuti paluti selgitada mõistet „ühisrahastusteenuse osutajad“. Samuti sooviti paremat ühist arusaamist mõistete „ärisuhe“ ja „omavahel seotud tehingud“ osas.

Veel valmistas muret mõiste „korrespondentsuhe“ määratlus seoses rahapesuvastase töökonna asjakohase soovitusena ning märgiti vajadust seda küsimust täiendavalt analüüsida. Pakuti välja veel üks ettepanek sõnastuse selgitamiseks, viidates asjakohastele ELi direktiividele. Liikmesriigid esitasid tähelepanekuid mõistete „tegelik kasusaaja“, „õiguslik üksus ja “esindaja kasutamise ametlik kokkulepe“ kohta, osutades vajadusele tagada vastavus rahapesuvastase töökonna asjakohaste standarditega. Seoses mõistega „riikliku taustaga isik“ tõstatas mitu liikmesriiki küsimuse selle kohta, kas riikliku taustaga isikute loetelu on ammendav või mitte ja kas liikmesriikidel on lubatud lisada oma siseriiklikus õiguses uusi riikliku taustaga isikute kategooriaid.

Mõned liikmesriigid väljendasid vajadust saada suuremat selgust piiriüleste teenuste ja tegevuskohtade mõiste osas, pidades samuti silmas nende mõju järelevalve tegijate vahelisele koostööle. Lisaks rõhutasid liikmesriigid oma märkustes erinevust järelevalvealastes pädevustes, kui kohustatud isikud tegutsevad kas asutamisvabaduse või teenuste osutamise vabaduse alusel, ning vajadust saada rohkem selgust sätetes, mis puudutavad järelevalvealaseid pädevusi ja ülesannete piiritlemist päritoluliikmesriigi järelevalve tegijate ja vastuvõtva liikmesriigi järelevalve tegijate vahel.

Mõnele liikmesriigile valmistas muret mõiste „pädevad asutused“ määratlus (mis vastavalt komisjonile on kasutusel kogu rahapesuvastaste meetmete pakettis) ja selguse puudumine selles, kuidas teha vahet artikli 2 punkti 31 alapunktides c ja d osutatud asutuste pädevustel, sealhulgas seoses eri liikmesriikides asuvate ametiasutuste vahelise hilisema koostöö vormidega.

3.3 Kohaldamisala (kohustatud isikute loetelu, artiklid 3–6)

7. september. Liikmesriikide märkused puudutasid peamiselt sularahamaksete künnist ja seotud kohustatud isikute kategooriaid, konkreetsemalt suure väärtusega kaupadega kauplejaid, ja võimalust kohustatud isikute loetelu siseriiklikul tasandil täiendada. Osa liikmesriike pakkus välja mõningaid selgitusi seoses krediidi- ja finantseerimisasutustega (nt seotud krediidivahendajad, kontoteabe teenuse pakkujad, makse algatamise teenuse pakkujad, rahaedastusteenuse pakkujad), maksunõustajatega, advokaatidega ning väärismetallide ja -kividega kauplejatega. Samuti pakuti välja võimalus lisada ka teisi suure väärtusega kaupadega kauplejaid. Mõistete „hüpoteekkrediidiandja“, „hüpoteekkrediidivahendaja“, „tarbijakrediidiandja“ ja „tarbijakrediidivahendaja“ määratluste puhul pakkusid mõned liikmesriigid välja, et krediidiandjate ja krediidivahendajate suhtes tuleks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõudeid kohaldada üksnes siis, kui krediidi- või finantseerimisasutus osaleb laenuandmise protsessis. Peale selle pidasid mõned liikmesriigid küsitavaks seotud krediidivahendajate kohustatud isikute hulka lisamise põhjendust ja pooldasid nende väljajätmist.

Seoses krüptovarateenuse osutajatega soovitasid mõned liikmesriigid hõlmata määratlusega ka varapõhiste tokenite emitendid, et vältida lünka õigusraamistiku kasutamisel koos krüptovaraturgude määrusega. Mitu liikmesriiki tegi tähelepanekuid ühisrahastusplatvormide kohta, mis viitab täiendavatele aruteludele tervikliku lähenemisviisi üle (seoses määrusega 2020/1503). Mis puudutab erandeid teatavatele hasartmänguteenuste osutajatele ja teatavale finantstegevusele, palusid mõned liikmesriigid seda küsimust täiendavalt selgitada, nt seoses hasartmänguteenuste eri liikidega ja osaliste erandite tähendusega.

12. oktoober. Mitu liikmesriiki pooldas ühisrahastusteenuse osutajate lisamist rahapesuvastase määruse kohustatud isikute loetellu, sõltumata sellest, kas nad kuuluvad ELi ühisrahastusteenuse osutajate määruse kohaldamisalasse, samal ajal kui teised liikmesriigid tegid ettepaneku lükata ELi ühisrahastusteenuse osutajate määruse alusel tegutsevate teenuseosutajate lisamine edasi 2023. aastasse. Mõned liikmesriigid toetasid komisjoni ettepanekut hõlmata rahapesuvastase määrusega ka krediidi- ja hüpoteekkrediidivahendajad, kes ei ole krediidi- või finantseerimisasutused, kuid on tulenevalt oma tegevusest avatud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidele, samal ajal kui osad liikmesriigid olid sellele vastu.

Lisaarutelud näitasid, et liikmesriikide seisukohad täiendavate suure väärtusega kaupadega kauplejate loetellu lisamise küsimuses on erinevad. Osa täiendavate kaupade hõlmamist soovinud liikmesriikidest eelistaks mõistete laiemat määratlemist või küsimuse käsitlemist teise tasandi õigusaktis, samal ajal kui teised tegid ettepaneku lisada mitu sõidukitüüpi ja töödeldud väärisehted. Liikmesriigid väljendasid väga vähe toetust sellele, et teha selgesõnaliselt vahet suure ja väikese väärtusega kaupadel. Kunstikaupmeeste küsimuses toetas liikmesriikide suur enamus praegu pakutud künnist summas 10 000 eurot.

Liikmesriikide täiendavad seisukohavõtted kinnitavad, et enamik neist pooldab kõikide ühisrahastusteenuste osutajate terviklikku lisamist rahapesuvastase määruse alla võrreldes mis tahes muude võimalustega ning nad eelistaksid isegi mitte jääda ootama komisjoni poolt 2023. aasta novembris tehtavat hindamist.

Mis puudutab krediidi- ja hüpoteekkrediidivahendajaid, siis pooldas enamik liikmesriike nende väljajätmist rahapesuvastase määruse ettepaneku kohasest kohustatud isikute loetelust.

3.4 Kohustatud isikute ettevõttesisesed põhimõtted, kontrollimeetmed ja protseduurid (artiklid 7–14)

7. september. Paljud liikmesriigid rõhutasid proportsionaalsuse tähtsust, eelkõige väiksemate kohustatud üksuste jaoks, ning mõned mainisid võimalust kehtestada kõrgemad siseriiklikud standardid. Mitu liikmesriiki tegi tähelepanekuid küsimustes, mis on seotud massihävitusrelvade leviku rahastamisega seotud sihipärastest finantssanktsioonidest kõrvalehoidmise riskiga. Samuti kommenteerisid mitmed liikmesriigid kohustust tagada sõltumatu auditifunktsioon. Seoses artiklis 9 nimetatud erinevate vastavuskontrolli funktsioonidega juhtisid mõned liikmesriigid tähelepanu vajadusele võtta arvesse kohustatud isikute suurust ja eri vastutustasandite vahelisi suhteid. Osa liikmesriike palus lisada viite sektori riskihindamistele ja rahapesu andmebüroode tööväljunditele (nt rahapesu ja terrorismi rahastamise tüpoloogiad ja praegu kasutatavad meetodid), kui rakendatakse sätet nõuetest teadlikkuse kohta. Töötajate usaldusväärsust puudutavas küsimuses olid mõned liikmesriigid seisukohal, et rikkumistest teatajaid puudutav osa tuleks esitada eraldi artiklis ning et täiendavalt tuleks selgitada füüsilisest isikust ettevõtja mõistet, mis on määratlemata. Sihipäraste finantssanktsioonide korra kohta tegi üks liikmesriik tähelepaneku, et selle õiguslik alus ja mehhanismid erinevad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kordade omadest ning mis tahes viites sihipäraseid finantssanktsioone leevendavatele kohustustele tuleks kajastada üksnes rahapesuvastase töökonna raamistiku poolt kohustatud isikutele kehtestatud nõudeid.

11. november. Enamik liikmesriike oli nõus kaaluma proportsionaalsuse põhimõtet kirjalike ettevõttesiseste põhimõtete, kontrollimeetmete ja protseduuride olemasolu nõude kohaldamisel, kuid mitte selles tähenduses, et mõni kohustatud isik võidaks selle nõude täitmisest vabastada. On üldteada, et kirjalikud ettevõttesised põhimõtted, kontrollimeetmed ja protseduurid on järelevalve tegijatele suure tähtsusega. Peale selle võiks sõltumatu auditifunktsiooni ja kahe vastavuskontrolli funktsiooni suhtes võtta teatavate kohustatud isikute puhul proportsionaalsema lähenemisviisi, tuginedes pigem riski ja mitte üksnes suurust puudutavatele kriteeriumidele, võttes samuti arvesse kohustatud isiku äritegevuse laadi, keerukust ja selle avatust rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidele. Ettevõttesiseste põhimõtete, kontrollimeetmete ja protseduuride sisu peaks olema ELi tasandil ühtlustatud, kuid liikmesriikidele tuleks võimaldada teatav tegutsemisruum täiendava sisu kehtestamiseks, nähes ette kõrgemad standardid siseriiklikul tasandil. Ettevõttesiseste põhimõtete, kontrollimeetmete ja protseduuridega seoses kaalumist vajavad elemendid peaksid mõne liikmesriigi meelest sisalduma esimese taseme õigusaktis, samal ajal kui teised liikmesriigid peavad paremaks, kui need töötatakse üksikasjalikult välja regulatiivsetes tehnilistes standardites või isegi suunistes. Mõned liikmesriigid pidasid vajalikuks selgitada täiendavalt funktsioone mitmesugustes siseriiklikes äriühingute juhtimisstruktuurides, mis on liikmesriigiti erinevad. Nad pidasid seda vajalikuks selle jaoks, et kohustatud isikutel oleks selge arusaam, kuidas vastavuskontrolli funktsioonid on nende konkreetse äriühingu juhtimise struktuuris omavahel seotud ja koostoimes, sõltumata siseriiklikest äriühinguõiguse sätetest. Teised liikmesriigid olid sellele vastu, kuna äriühinguõigus on liikmesriikides väga erinev. Paljud liikmesriigid suhtusid positiivselt kohustatud isiku vastavuskontrolli spetsialisti ametikoha tugevdamisse, millel võib olla positiivne mõju üldisele vastavuse tasemele. Eelkõige peeti sobivaks anda vastavuskontrolli spetsialistile õigus pääseda juurde rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks asjakohasele teabele, mis on kohustatud isiku valduses, ning mitte anda vastavuskontrolli spetsialistile siduvaid juhiseid seoses aruandluskohustuse täitmisega rahapesu andmebüroo ees. Osale liikmesriikidele valmistas muret ka idee nimetada ametisse vastavuskontrolli juht, kes peaks olema juhatuse või samaväärse juhtorgani juhtiv liige.

3.5 Kliendi suhtes rakendatavad hoolsusmeetmed

3.5.1 „Klassikalised“ kliendi suhtes rakendatavad hoolsusmeetmed (artiklid 15–22)

7. september. Liikmesriigid üldiselt tervitasid asjaolu, et neid aspekte soovitakse ühtlustada. Mõned liikmesriigid küsisid siiski seda, kas komisjoni ettepaneku kohaselt saavad liikmesriigid kehtestada siseriiklikul tasandil teatavate sektorite/üksuste jaoks rangemaid kliendi suhtes rakendatavaid hoolsusmeetmeid. Mitu liikmesriiki esitas tähelepanekuid juhutehingute korral kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete kohaldamise künnise kohta. Mõned nendest liikmesriikidest leidsid, et väljapakutud 1000 euro suurune künnis kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete kohaldamiseks juhutehingute korral tuleks krüptovarade puhul välja jätta, mis on kooskõlas mitme liikmesriigi poolt toetatud ettepanekuga kaotada see künnis krüptovaraülekannete puhul uuesti sõnastatud rahaülekannete määruse alusel ning pidades silmas kurjategijate võimalust teha anonüümseid tehinguid allpool seda limiiti, mis viivad lõpuks kumulatiivselt palju suurema summani. Teised pakkusid välja, et liikmesriikidel peaks olema võimalus kohaldada riigisisest madalamat künnist.

Mõned liikmesriigid tõstasid küsimusi seoses kavandatavate sätetega kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete kohaldamiseks juhul, kui krediidasutus on tunnistanud maksejõuetuks või tõenäoliselt tunnistatakse maksejõuetuks, nimelt, kas maksejõuetu pank või mõni muu üksus peab kohaldama kliendi suhtes rakendatavaid hoolsusmeetmeid ning kas kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete kohaldamine on alati vajalik, pidades silmas, et väljamakseid ei pruugita alati teha. Mõned liikmesriigid pakkusid välja, et väljamaksete tegemine nendele kohustatud isikutele, kelle suhtes kohaldatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korda, võiks olla palju tulemuslikum variant.

Mis puudutab kliendi tuvastamist ja isikusamasuse kontrollimist, sellega seotud ajastust, ärisuhte eesmärgi tuvastamist ja ärisuhte pidevat seiret, siis liikmesriigid üldiselt toetasid komisjoni ettepanekut. Osa liikmesriike pidas siiski küsitavaks kohustatud isikutele kehtestatavat nõuet küsida kliendi tuvastamisel teavet kliendi ameti kohta ja tema maksukohustuslasena registreerimise numbrit. Seoses juriidiliste isikute tuvastamisega leidis mõni liikmesriik, et teabe küsimine tegevuste kohta ei näi olevat asjakohane.

Osa liikmesriike palus täiendavalt selgitada usaldusväärsetest ja sõltumatutest allikatest pärit teabe kasutamist klientide isikusamasuse kontrollimisel. eIDASega koostalitlusvõimeliste digiidentiteedi süsteemide kasutamise osas pakkusid mõned liikmesriigid välja, et võiks pöörduda tagasi kehtiva direktiivi sõnastuse juurde, mis võimaldab samaväärsete, kuid eIDASE määruses nimetatata lahenduste kasutamist. Teised liikmesriigid soovitasid täpsustada määruses selliste eIDASega koostalitlusvõimeliste digiidentiteedi süsteemide usaldusväärsete taset.

28. oktoober. Seoses kliendi suhtes rakendatavate hooldusmeetmete kohaldamise künnistega juhutehingute korral, kui rahaliste vahendite asemel kasutatakse krüptovarasid, keskendusid liikmesriigid järgmisele: i) kas kõikide krüptovaratteenuste suhtes tuleks kohaldada sama künnist, mida kohaldatakse krüptovarade juhuülekannete korral (st 1000 eurot), ja ii) kas kliendi suhtes rakendatavate hooldusmeetmete kohaldamise künnis, mida kohaldatakse krüptovarasid sisaldavate juhutehingute korral, peaks olema 1000 eurot, nagu on näinud ette rahapesuvastane töökond, või mõni muu summa.

Suur osa liikmesriikidest leidis, et artikli 15 lõikes 1 sätestatud 10 000 euro suurust künnist kliendi suhtes rakendatavate hooldusmeetmete kohaldamiseks ei tuleks kohaldada krüptovaraturgude määruses loetletud krüptoteenuste suhtes siis, kui ärisuhet ei ole loodud. Seoses krüptovarasid sisaldavate juhutehingute suhtes kohaldatava künnise tasemega palusid mõned liikmesriigid täiendavalt selgitada selliste juhutehingute laadi. Mõned liikmesriigid pidasid sobivaks sellest künnisest loobuda, samal ajal kui teised pidasid 1000 euro suuruse künnise säilitamist asjakohaseks, nagu lubatakse rahapesuvastase töökonna soovitusel, olemata siiski täielikult vastu selle summa alandamisele.

3.5.2 Kolmandaid riike käsitlevad põhimõtted (artiklid 23–26)

11. oktoober. Liikmesriigid üldiselt toetasid vahetegemist kolmandatel riikidel, kus esineb strateegilisi puudusi (must nimekiri), ja sellistel kolmandatel riikidel, kus esineb nõuete järgimisega seotud puudusi (hall nimekiri), kuna leiti, et see kajastab paremini rahapesuvastase töökonna lähenemisviisi. Paljud liikmesriigid olid komisjoni ettepaneku suhtes siiski kriitilised, sest sellega mitte üksnes ei võeta rahapesuvastase töökonna nimekirjasid üle ELi õigusesse, vaid jäetakse endale ka sõltumatu nimekirjade koostamise õigus delegeeritud õigusaktide abil, ning soosisid rahapesuvastase töökonna nimekirjade automaatset kordamist (hall ja must nimekiri). Samuti rõhutasid liikmesriigid vajadust olla nimekirjade koostamise protsessi tihedalt kaasatud.

Mis puudutab kahe nimekirja ja kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete olemasolu, siis tagab see suurema kooskõla rahapesuvastase töökonna kahe nimekirjaga, sest see võimaldab kergemat ja/või sihipärasemat kliendi suhtes rakendatavate tugevdatud hoolsusmeetmete võtmist nende kolmandate riikide puhul, kus esineb puudusi seoses nõuete järgimisega. Sellegipoolest tuleks lisada võimalus jätta kliendi suhtes rakendatavad tugevdatud hoolsusmeetmed kohaldamata, kuna paljud liikmesriigid ei näe põhjust, miks peaks EL olema nõuete järgimisel esinevate puudustega riikide suhtes rangem kui rahapesuvastane töökond. Loetelude sisu ja koostamise protsessi osas soovitasid paljud liikmesriigid viidata selgesõnaliselt rahapesuvastasele töökonnale kui asjakohasele rahvusvaheliste standardite kehtestajale ja juhtisid tähelepanu sellele, et rahapesuvastase töökonna otsuseid konkreetse riigi nimekirja kandmise või sealt väljaarvamise kohta tuleks rakendada automaatselt või kindlaksmääratud lühikese aja jooksul, ning pidasid sellega seoses küsitavaks vajadust sõltumatu ELi-poolse riikide nimekirjade koostamise järele, soovitades pigem keskendada see sõltumatu pädevus tüpoloogiatele. Lisaks juhtisid mõned liikmesriigid tähelepanu sellele, et tuleks näha ette viisid, kuidas asjaomased kolmandad riigid ELi nimekirjadest välja arvatakse. Nende riikide jaoks, kes toetasid suure riskiga kolmandate riikide tuvastamiseks tehtavat ELi sõltumatut hindamist, näis olevat oluline täita teatavaid miinimumkriteeriume. Paljud liikmesriigid rõhutasid, et sõltumatut nimekirjade koostamise protsessi tuleks kohaldada üksnes erandkorras ning tuginedes rangetele kriteeriumidele ja kaitsemeetmetele ning et selle aluseks peaks olema avatud ja objektiivne meetodite, tehingute ja riskide tüpoloogia. Protsess peaks olema läbipaistev, kaasama kõiki mõjutatud kolmandaid riike ning selle käigus tuleks piisavalt konsulteerida liikmeriikidega ning liikmesriikidel peaks olema piisav roll.

Vastumeetmete küsimuses pooldasid paljud liikmesriigid vastumeetmete suhtes koordineeritud lähenemisviisi võtmist, samal ajal kui mõned riigid märkisid, et nad sooviks säilitada võimaluse teha ise otsuseid nimekirja kandmisega seotud vastumeetmete kohta, et säilitada riskipõhine lähenemisviis. Liikmesriigid tuleb siiski igal juhul kaasata vastumeetmete valimise otsustusprotsessi. Mõned liikmesriigid pakkusid välja, et kui riigisisel tasandil on olemas konkreetsed riskid, mida ei saa delegeeritud õigusakti meetmetega tulemuslikult käsitleda, peaks liikmesriigil olema võimalus võtta vastu täiendavaid kliendi suhtes rakendatavaid tugevdatud hooldusmeetmeid.

3.5.3 Kliendi suhtes rakendatavad lihtsustatud hooldusmeetmed (artikkel 27)

7. september. Osa liikmesriike pidas oluliseks määratleda, mida mõeldakse kliendi suhtes rakendatavate lihtsustatud hooldusmeetmete all, ning soovis saada suuremat selgust kliendi suhtes rakendatavate lihtsustatud hooldusmeetmete ja riiklike riskihindamiste omavahelise seose kohta. Esitati küsimusi mõnede konkreetsete kliendi suhtes rakendatavate hooldusmeetmete kohta.

3.5.4 Kliendi suhtes rakendatavad tugevdatud hoolsusmeetmed (artiklid 28–31)

11. oktoober. Liikmesriigid üldiselt tervitasid komisjoni ettepanekut. Aruteludes i) pooldasid mõned liikmesriigid kliendi suhtes rakendatavate tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamist igat liiki tegevuskohtadele (mitte üksnes filiaalid ja tütarettevõtjad, vaid ka agendid ja levitajad) ning ii) mõned liikmesriigid väljendasid muret liikmesriikide võimaluse pärast kehtestada täiendavaid kliendi suhtes rakendatavaid tugevdatud hoolsusmeetmeid, kuna see võib kahjustada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise täielikku ühtlustamist. Mitu liikmesriiki tegi samuti ettepaneku sõnastada kliendi suhtes rakendatavate tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamisala käsitlevad sätted selgemini. Osa liikmesriike soovis suuremat selgust seoses teatavate sätetega (nt „ebatavaliselt suuremahulised tehingud“, „tehingute puhul on kasutatud ebatavalisi tehingumustreid“, „tehingutel ei ole selget majanduslikku või õiguslikku eesmärki“ ja „nende ärisuhtele vastavus“). Mõned liikmesriigid juhtisid tähelepanu sellele, et kontserniüleste põhimõtete ja protseduuride järgimine iseenesest ei ole piisav võrdlusalus selle hindamiseks, kas kliendi suhtes rakendatavate tugevdatud hoolsusmeetmete kohaldamine on vajalik või mitte. Artiklis 29 väljapakutud vastumeetmete osas oodati täiendavaid selgitusi (nt seoses suure riskiga kolmandate riikidega seotud isikute ja juriidiliste isikutega). Samuti paluti täpsustada konkreetseid kliendi suhtes rakendatavaid tugevdatud hoolsusmeetmeid piiriüleste korrespondentsuhete puhul, nt kas artikkel 30 hõlmab ainult maksete teostamist või ka muid toiminguid sisaldavat korrespondentteenust.

3.5.5 Riikliku taustaga isikud (artiklid 32–36)

11. oktoober. Osa liikmesriike soovis tagada paindlikkuse, et lisada riiklikul tasandil täiendavaid funktsioone avaliku võimu oluliste ülesannete loetellu, mis on ette nähtud rahapesuvastase määruse ettepanekus, või selgitada, et selline loetelu on mitteammendav. Tõstatati küsimus selle kohta, kuidas määratleda mõiste „riigiettevõtte“ tagamaks, et hõlmatud on üksnes piisavalt olulise ettevõtte olulised ülesanded. Seoses nõuetega, mida kohaldatakse isikute suhtes, kes enam ei täida avaliku võimu olulisi ülesandeid, soovisid liikmesriigid saada lisaselgust selle kohta, kuidas tehakse kindlaks, et endine riikliku taustaga isik „ei kujuta endast enam riski“. Mis puudutab kavandatavaid AMLA suuniseid, siis oleks kasulik ja kooskõlas riskipõhise lähenemisviisiga, kui määrataks kindlaks riski tase konkreetsete riikliku taustaga isikute kategooriate jaoks.

3.5.6 Nõuete täitmine kolmandate isikute poolt (artiklid 38–41)

7. september. Mõned liikmesriigid leidsid, et teatavate tegevuste edasiandmise keelustamine võib olla ebaproportsionaalne, eelkõige väiksemate kohustatud isikute puhul, ning võib avaldada negatiivset mõju innovatsioonile ja tulemuslikkusele.

11. november. Arvestades et nende ülesannete ulatus, mida ei tohi mingil juhul edasi anda, on väga lai ja mõned keelatud ülesanded on praeguse direktiivi seisukohast uued (rahapesuvastase määruse artikli 40 lõige 2), pidas mitu liikmesriiki proportsionaalsuse põhimõtte valguses, eriti väikeste kohustatud isikute puhul, seda sätet küsitavaks ja nad olid mures, et see säte võib saada takistuseks digitaalse innovatsiooni kasutamisele ja tulemuslikkusele ning tegid ettepaneku teatavad ülesanded vastavast loetelust välja jätta. Mõnele liikmesriigile valmistas veel muret sellise keelu potentsiaalne soovimatu mõju, eelkõige investeerimisfondidele. Osa liikmesriike pidas seda sätet siiski proportsionaalseks. Vastavalt rahapesuvastase määruse ettepaneku artikli 40 lõikele 1 võivad kohustatud isikud kõnealuse ettepaneku kohastest nõuetest tulenevad ülesanded kliendi suhtes rakendatavate hooldusmeetmete täitmiseks anda edasi kas agendile või välisele teenuseosutajale. Sellega seoses pidasid paljud liikmesriigid vajalikuks selgitada paremini erinevust „agendi“ ja „välise teenuseosutaja vahel“.

3.6 Tegelik kasusaaja läbipaistvus (artiklid 42–49)

11. november. Mitu liikmesriiki palus selgitada tingimust, mis näeb ette üle 25% suuruse osaluse aktsiates või hääleõiguses, mis on vajalik tegeliku kasusaajana määratlemiseks, eelkõige kaudse omandiõiguse puhul. Mõned tegid ettepaneku seda künnist vähendada. Täiendavalt paluti selgitada kaudse omandiõiguse protsendimäära ümberarvutamise küsimust. Peeti esialgne arutelu uue kavandatava mõiste üle ning arutati „muul viisil kontrollimise“ küsimust. Paljudele liikmesriikidele valmistasid muret kehtiva tegeliku kasusaaja määratluse mitmed aspektid, nimelt vajadus kohandada tegeliku kasusaaja määratlust selliselt, et selles võetakse asjakohase tegurina arvesse kasu saamist juriidilisest isikust või usaldushaldusest. Samuti oli paljude liikmesriikide jaoks mureküsimuseks „muul viisil kontrollimise“ kindlaksmääramiseks kasutatavate teatavate kriteeriumide kohaldamisala, nt nõustused nad, et sidemeid pereliikmetega, nagu on praeguses määratluses, ei tuleks selle mõistega hõlmata. Idee teha avalik-õiguslikele isikutele erand oma tegeliku kasusaaja tuvastamise kohustusest leidis üldist toetust. Osa liikmesriike oli vastu reguleeritud turul noteeritud äriühingute väljajätmisele, samal ajal kui teised toetasid seda erandit. Mitu liikmesriiki palusid selgitada eristust juriidiliste isikute ja õiguslike üksuste vahel, mis sarnanevad lepingulisele usaldushaldusele, ning pakkusid välja, et seda ei tuleks määrata kindlaks rakendusaktiga. Mitu liikmesriiki kutsus üles laiendama pensionifondidega seotud erandit teistele skeemidele, milles osaleb äärmiselt suurel arvul hüvitisasaajaid. Liikmesriikide seisukohad tegelikku kasusaajat käsitleva teabe hankimise kohustuse täitmiseks vajaliku aja osas läksid lahku. Osa liikmesriike väljendas vajadust kehtestada eraldi kontrollkohustus lisaks tegelikku kasusaajat käsitlevate andmete säilitamise kohustusele. Mitu liikmesriiki tegi tähelepanekuid küsimuses, mis puudutab äriühingute või juriidiliste isikute tegeliku kasusaaja osas kahtluse avaldamist võimaldava sätte kehtivust. Liikmesriigid esitasid hulga küsimusi kõrgema juhtkonna ja varijuhtide kohta. Mõned liikmesriigid väljendasid muret seoses välismaiste ettevõtjate registreerimisega, mis oleks väga koormav, raskesti jõustatav ja väikese kasuteguriga. Mõnele liikmesriigile valmistas samuti muret see, milline võib olla rahapesuvastase direktiivi muudatuste mõju juriidilistele isikutele ja olemasolevatele registritele, ning nad toonitasid, et kõik muudatused peavad olema piisavalt põhjendatud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise perspektiivist.

3.7 Teatamiskohustus (artiklis 50–54)

12. november. Paljud liikmesriigid palusid hõlmata kahtlastest tehingutest teatamise kohustusega ka kahtlase tegevuse. Mitmele liikmesriigile valmistasid muret selles osas ettenähtud tähtajad ning nad pakkusid välja kas täpsetest tähtaegadest loobuda või võimaldada paindlikkust tähtaegade pikendamisel või lühendamisel. Samuti väljendati muret seoses kahtlase tehingu vormi ühtlustamisega ja tegevustest teatamisega, mis peaks võimaldama paindlikkust, pidades silmas liikmesriikide erinevaid lähenemisviise. Veel valmistas muret teabe edastamine iseregulatsiooni organite kaudu, kuna see võib tuua kaasa teabe kaotsimineku või aruandluse viibimise. Tõstatati küsimus seoses ametisaladuse kohustusega teatavate kohustatud isikute kategooriate puhul. Pakuti välja, et kutsesaladust käsitlevad sätted peaksid võimaldama määrata siseriikliku õigusaktiga kindlaks teatavad suure riskiga olukorrad, mille olemasolu korral tuleb hakata täitma teatamisnõudeid. Samuti arutati avaldamise keelamise küsimust. Liikmesriigid leidsid, et rahapesu andmebüroodel peaks olema võimalus lubada avaldamist teatavatel juhtudel ja kohustatud isikute taotlusel ning et avaldamist kohustatud isikute vahel ei tuleks lubada, kui teave võib ohustada kahtlase tehingu uurimist või käimasolevat kriminaalmenetlust. Peale selle puudutasid paljude liikmesriikide tähelepanekud erandite küsimust. Uuriti vajaduse järgi kajastada kontsernisisesele teabe jagamisele kehtestatud erandit ka kontsernide puhul, mille peakontor asub väljaspool liitu. Mitu liikmesriiki märkis, et ettepanekuga keelatakse kohustatud isikute vaheline teabevahetus väljaspool olukorda, kus poolte klient on sama ja pooled osalevad samas tehingus, mis mõne liikmesriigi meelest vajas kohandamist samuti tulenevalt komisjoni eesmärgist mitte reguleerida avaliku ja erasektori partnerlusi.

3.8 Andmekaitse ja andmete säilitamine (artiklid 55–57 ja kuuenda rahapesuvastase direktiivi artikkel 53)

12. november. Eesistujariik tutvustas andmekaitseküsimust, kui liikmesriikidel paluti vastata määruse (EL) 2016/679 artikli 9 lõikes 1 osutatud isikuandmete eriliikide töötlemise ja andmete säilitamise kohta. Oma tähelepanekutes väljendasid liikmesriigid väga erinevaid seisukohti. Mõned olid kindlalt selliste andmete töötlemise vastu, samal ajal kui paljud liikmesriigid olid vastupidisel arvamusel ja märkisid, et selliseid andmeid tegelikult juba töödeldakse ning et tehingute seire kontekstis ei ole võimalik seda vältida. Juhiti tähelepanu sellele, et konkreetsete meetmed andmesubjektide põhiõiguste ja huvide kaitseks peaksid rahapesuvastase määruse ettepanekus juba sisalduma. Sellega seoses pakkusid mõned liikmesriigid välja lahenduse, et tundlike andmete töötlemine peaks sõltuma töötlemise eesmärgist ja vajadusest. Ühe valikuna nimetati võimalust jätta välja teatavad isikuandmete kategooriad, mida ei ole vaja töödelda kliendi suhtes rakendatavate hooldusmeetmete kontekstis. Seoses andmete säilitamisega nimetas mitu liikmesriiki vajadust pikendada andmete säilitamise perioodi viielt aastalt kümneni. Mõned nendest liikmesriikidest tegid ettepaneku, et andmete säilitamise perioodi pikendamine tuleks määrata kindlaks üksikjuhtumipõhiselt. Paljud liikmesriigid väljendasid üldist toetust võimalusele lubada andmete säilitamist ärisuhte loomise või juhutehingu tegemise ebaõnnestunud katse korral. Mõned liikmesriigid olid siiski selle mõtte vastu.

3.9 Anonüümsed instrumendid (artiklid 58–59)

25. november. Mõned liikmesriigid arvavad, et esitajainstrumente käsitlevad sätted vajavad täiendavat selgitamist. Peale selle erinesid liikmesriikide seisukohad seoses kavandatava piirmääraga suurtele sularahamaksetele üle 10 000 euro: osa liikmesriike pooldas seda, et sularahamaksete piirmäära üldse ei kehtestata või siis teeb sularahamaksete piirmäära kohta otsuse iga liikmesriik ise, samal ajal kui teised soovisid madalama, 5000 euro suuruse piirmäära kehtestamist. Teised liikmesriigid märkisid, et sularahamaksete piirmäär summas 10 000 eurot on neile vastuvõetav. Pärast arutelu palus töörühm õigustalitusele esitada õigusliku arvamuse sularahamaksete piirmäärade kohta. Samuti tehti ettepanek, et rahapesu andmebüroole saadetud teated piirmäära ületavate maksete või hoiuste kohta peaksid jääma kahtlastest tehingutest teatamise kohaldamisalast välja. Peale selle pidasid mõned liikmesriigid küsitavaks sellise aruandluse vajalikkust, samal ajal kui teised märkisid, et selline künnisepõhine aruandlus saab anda kasulikku sisendit rahapesu andmebüroode finantsanalüüside jaoks.

4 Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise direktiiv (kaues rahapesuvastane direktiiv)

4.1 Üldsätted (artiklid 1–9)

7. september. Tehti ettepanek lisada uus artikkel, mis võimaldaks kehtestada siseriiklikus õiguses rangemaid sätteid. Osa liikmesriike analüüsis, milline võib olla riikliku riskihindamise tulemuste mõju seoses erinevustega normide kohaldamises. Kontaktpunktide osas pidasid paljud liikmesriigid vajalikuks veelgi täiustada eelkõige krüptovarateenuse osutajaid käsitlevat sätet. Samuti märgiti vajadust täiendavate üksikasjade järele, mis puudutavad vastavaid regulatiivseid tehnilisi standardeid ja kontaktpunktide võimalikke kohustusi rahapesu andmebüroode ees.

Osa liikmesriike tegi tähelepanekuid seoses teatavate kohustatud isikute kõrgema juhtkonna ja tegelike kasusaajate sobivust ja nõuetele vastavust käsitlevates sätetes kasutatud terminoloogiaga, usaldatavusnõuete täitmise asutustega tehtava koostööga ning järelevalve tegijate õigusega kõrvaldada süüdi mõistetud isikud ametist.

4.2 Registrid (artiklid 10–16)

11. november. Tegelike kasusaajate registrite küsimuses läksid arvamused lahku selles osas, millised andmed tuleks tegelike kasusaajate registrisse kanda. Mitu liikmesriiki soovitas säilitada kehtiva andmete miinimumnõuete süsteemi ning arvas, et otsuse tegemine riiklikesse tegelike kasusaajate registritesse lisaandmete kandmise kohta tuleks jätta liikmesriikidele. Kui mõned liikmesriigid tegid ettepaneku, et märkus tegeliku kasusaaja puudumise kohta peaks sisaldama vastavaid dokumente ja põhjendust, siis teised ei pidanud sellist märkust üldse vajalikuks või pidasid küsitavaks sellisest nõudest juriidilistele isikutele tulenevat koormust. Paljud liikmesriigid ei toeta tegelikku kasusaajat käsitleva teabe keskregistrisse esitamisel ühtse vormi kasutamist, samal ajal kui mõned liikmesriigid küsisid selgitusi sellise märkuse vormi kohta. Mõned liikmesriigid tegid ettepaneku mõned kõrgema juhtkonna kohta nõutava teabe elemendid isikuandmete kaitse kaalutlustel välja jätta. Mitu liikmesriiki soovis, et lahknevustest teadaandmine ei oleks automaatne, samal ajal kui teised palusid selgitada, millist teavet see hõlmab. Kohustatud isikul peaks olema lubatud teavitada oma klienti lahknevustest kõikidel juhtudel ja mitte üksnes väikese riskiga juhtudel ning klient peaks saama tegeliku kasusaaja registris olevat tegelikku kasusaajat käsitlevat teavet enne lahknevustest teadaandmist parandada. Mitu liikmesriiki pidas küsitavaks registripidaja õigust viia tegelike kasusaajate kindlakstegemiseks läbi kohapealseid kontrole, samuti registri eest vastutava üksuse õigust määrata sanktsioone, kuna uurimine ja sanktsioonide määramine on järelevalve tegijate, õiguskaitse- või muude pädevate asutuste pädevus. Samuti on paljudel liikmesriikidel juba olemas haldussüsteemid, mis ei ole selle sättega kooskõlas. Mõned liikmesriigid soovisid suuremat vabadust seoses kohustatud isikute poolt tegelike kasusaajate registritele juurdepääsuks küsitava tasuga. Tehti ettepanek lisada säte, et kohustatud isikud ei peaks oma kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete täitmiseks tuginema eranditult tegelike kasusaajate registritele. Mitu liikmesriiki soovib säilitada praegu kehtiva direktiivi kohase võimaluse, mis näeb ette laiemat üldsuse juurdepääsu siseriikliku õiguse alusel registris hoitavale teabele usaldushalduse ja sarnaste õiguslike üksuste kohta.

Mis puudutab pangakontode registreid ja elektroonilisi andmeotsingu süsteeme, siis tegid mitu liikmesriiki ettepanekuid konkreetsete juriidilise isikute või teabe lisamise kohta pangakontode registrisse või sellisest registrist väljajätmise kohta. Kuna olemasolevad pangakontode registrid on väga erineva struktuuriga, peeti vajalikuks arutelusid mitmes küsimuses, mis puudutavad omavahelist sidestamist ja automatiseeritud keskmehhanismi pangakontode registrite kaudu, nagu ajakava, kulud, ühtse juurdepääsupunkti väljatöötamine ja vastutus. On olemas üldine kokkuleppe sätte osas, millega antakse riiklikele rahapesubüroodele otsejuurdepääs registrile, kuid mõned liikmesriigid soovisid, et teave peaks olema kättesaadav üksnes taotluse korral ning et pangakonto andmete otsingud peaksid olema üksikjuhtumipõhised. Paluti selgitada sätteid, mis käsitlevad juurdepääsu kinnisasju käsitlevale teabele, sealhulgas katastrite kaudu.

4.3 Rahapesu andmebürood (artiklid 17–28)

12. november. Paljud liikmesriigid esitasid tähelepanekuid rahapesu andmebüroosid käsitlevate sätete kohta ja tegid sõnastusettepanekuid. Seoses rahapesu andmebüroode volituste ja kohustustega juhiti tähelepanu sellele, et rahapesu andmebüroode operatiivanalüüsi põhisisuks ei ole ilmtingimata ainult kahtlased tehingud, vaid kahtlane tegevus üldisemalt. Peale selle on rahapesu andmebüroo tegevuse sõltumatuse ja autonoomia põhimõte üks eeltingimus, et büroo saaks võtta oma ülesannete täitmisel riskipõhise lähenemisviisi. Sellest põhimõttest tuleb pidada täielikult kinni seoses ülesannetega, mida AMLA täidab oma bürookoosseisus.

Mitmele liikmesriigile valmistas muret rahapesu andmebüroode poolt juurdepääsetava teabe ulatuse asjakohasus. Kui mõned liikmesriigid on seisukohal, et selline teave peaks olema võimalikult laiaulatuslik, hõlmates kõik potentsiaalselt asjakohased andmed, pidasid teised vajalikuks sõnastada see säte täpselt ja ammendavalt.

Seoses rahapesu andmebüroode laiendatud kohustusega vastata teabenõuetele juhiti tähelepanu kõnealuse sätte ja direktiivi (EL) 2019/1153 vahelisele seosele. Mõned liikmesriigid peavad vajalikuks veelgi parandada sätet selgesõnalise kohustuse kohta vastata teabenõudele õigeaegselt, pidades silmas erinevaid olukordi ja teavet, mis võib juba olla rahapesu andmebüroo valduses või mitte, eesmärgiga tagada rahapesu andmebüroo ressursside tulemuslik kasutamine ja samuti see, et selline säte ei kahjustaks büroo operatiivtegevust ega sõltumatust. Osa liikmesriike tegi ettepaneku, et ajakava võiks kindlaks määrata rahapesu andmebüroo iga juhtumi jaoks eraldi.

Enamikule liikmesriikidele valmistas suurt muret praegune ettepanek tehingu peatamise või keelamise ning konto kasutamise peatamise õiguse kohta, eriti välkmaksete puhul. Peale selle võib osutada vajalikuks peatamisvolituste laiendamine, et selgesõnaliselt hõlmata rahapesu andmebüroode volitus külmutada krüptorahakottides hoitavad varad ja mis tahes muud varad. Valdav seisukoht on, et peatamiskorralduste tähtajad ei ole piisavalt paindlikud, seda nii kahtlast tehingut käsitleva teadaande kättesaamisele järgneva 48-tunnise ajapiiri kui ka maksimaalse peatamisaja osas. Samuti olid paljud liikmesriigid arvamusel, et kahtlasest tehingust teatamine ei peaks olema eeltingimus peatamisvolituse teostamiseks. Välkmaksed, mis moodustavad maksesüsteemidest üha suurema osa, lisavad tähtaegadele täiendava mõõtme. Paljud liikmesriigid arvasid, et selline õigusraamistiku areng võib alandada juba saavutatud standardit. Peale selle ei näi olevat vajalik ja asjakohane õigusasutuste kohustuslik kaasamine seoses rahapesu andmebüroode ülesannetega, koos nõudega tagada reaalne võimalus pangakontode peatamise korraldused kohtus vaidlustada, kuna rahapesu andmebüroode töö jaoks on olemas rahvusvahelised standardid.

4.4 Rahapesuvastane järelevalve (artiklid 29–44)

12. oktoober. Aruteludes järelevalve tegijate koostöö kohta keskenduti i) järelevalve ulatusele, ii) pädevuste piiritlemisele ja iii) mõiste „kontsern“ määratlusele. Enamik liikmesriike oli arvamusel, et kui on võimalik vaba teenuseosutamine ilma püsiva tegevuskohata vastuvõtvast liikmesriigis, peaks päritoluliikmesriigi järelevalve tegijal olema kõik järelevalvevolitused, samal ajal kui vastuvõtva liikmesriigi järelevalve tegijal ei peaks neid volitusi olema või peaksid need piirduma üksnes koostööga. Sellega seoses toetas enamik liikmesriike võimalust, et vastuvõtva liikmesriigi järelevalve tegija osaleb järelevalvekolleegiumide tegevuses, kuid soovisid, et see jääkski võimaluseks, mitte ei muutuks kohustuslikuks või sõltuvaks juhtiva järelevalve tegija heakskiidust. Samuti rõhutati, et vaja on selgeid ja ühtlustatud kriteeriume selle kohta, millal loetakse vastuvõtvast liikmesriigis tegevus realiseerunuks asutamisevabaduse alusel ja millal teenuste osutamise vabaduse alusel, eriti kui kaasatud on agendid ja levitajad.

Paljud liikmesriigid leidsid samuti, et kontserni mõiste peaks hõlmama üksnes neid ettevõtjaid, kes on ise kohustatud isikud. Osa liikmesriike tegi samuti ettepaneku, et kontserni mõistega hõlmatud ettevõtja osalemise tase peaks piirduma mõju kontrollimisega.

Mis puudutab tõhusamat koostööd päritoluliikmesriigi ja vastuvõtva liikmesriigi järelevalve tegijate vahel juhul, kui piiriüleseid teenuseid osutatakse kogu kontserni piires, siis väljendasid liikmesriigid erinevaid seisukohti selles, kas tuleks sätestada õiguslikud alused lisameetmete jaoks, nagu etteteatamine, teabe jagamine, arvamused ja ühised otsused, ning kas need tuleks kehtestada esimese või teise tasandi õigusaktiga. Osa liikmesriike nimetas samuti vajadust kehtestada konkreetsemad normid järelevalve tegijate vahelisele koostööle juhul, kui kontserni kuuluvad krediidi- ja finantseerimisasutused, samal ajal kui teised arvasid, et sellist eraldi sätet ei ole tarvis.

25. november. Osa liikmesriike pakkus välja piirduda sihipäraste finantssanktsioonide puhul nendega, mis on seotud massihävitusrelvade leviku rahastamisega. Tehti ettepanek viia AMLA uurimis- ja järelevalvevolitused vastavusse riiklike pädevate asutuste omadega. Osa liikmesriike pidas vajalikuks lisada eraldi säte kohustatud isikute kohustuse kohta järgida kõiki rahapesuvastasel määruisel ja direktiivil põhinevaid lisanõudeid, mis kehtestatakse siseriiklikus õiguses. Mõned liikmesriigid palusid anda järelevalve tegijale võimaliku lisavolituse, et nad saaksid nõuda füüsilistelt ja juriidilistelt isikutelt nõuete järgimist nende kohustatud isiku staatuse hindamiseks. Liikmesriigid soovisid selgemaid sätteid seoses järelevalve tegijate kohustusega teha rahapesu ja terrorismi rahastamist käsitlev teave kättesaadavaks kohustatud isikutele (nt kelle ülesanne see on, milline on teabe esitamise sagedus, millised on asjakohased vahendid), et ei tekiks usaldatavusraamistike alusel nõutavate teadete dubleerimist. Osa liikmesriike oli vastu kehtivas rahapesuvastases direktiivis esineva territoriaalsuse põhimõtte väljajätmisele ning soovisid selget viidet sellele põhimõttele.

Mõned liikmesriigid olid äärmiselt mures selle pärast, et iseregulatsiooni organid, eelkõige advokaadid ja notarid, on kavas allutada avaliku sektori asutuse järelevalve alla. Osa liikmesriike pakkus välja, et selline järelevalve peaks piirduma õigusliku järelevalvega, välistades seega piisavuse järelevalve ja juhtumipõhiste juhiste andmise iseregulatsiooni organite puhul, nii et see ei saaks takistuseks iseregulatsiooni organi kaalutlusõigusele ja nende sõltumatule staatusele.

Mõnele liikmesriigile valmistas muret, et riiklikel pädevatel asutustel pole kaalutusõigust halduskaristuste määramisel, kui asjaomaste sätete rikkumine on tõsine. Teised liikmesriigid siiski toetavad sanktsioonide korra suuremat ühtlustamist. Pakuti välja, et sidusa jõustamismehhanismi saaks tagada nii, kui kõikidele ametiasutustele antakse samad sanktsioneerimisvolitused koos võimalusega kasutada samu sanktsioone, nii et rahapesuvastase direktiiviga ettenähtud sanktsioonide kord ja AMLA määrusega ettenähtud kord oleksid omavahel sidusad. Samuti tehti ettepanek sätestada selgelt, et haldusmeetmeid võib võtta koos halduskaristustega ning et kriminaalkaristused on halduskaristuste suhtes prioriteetsed. Mõned liikmesriigid olid arvamusel, et tegevusloa kehtetukstunnistamise või peatamise meede näib ebaproportsionaalne, kui tõsiseid rikkumisi ei ole esinenud. Mõned liikmesriigid palusid samuti selgitada, milliste rikkumiste ja olukordade puhul saab seda meetet kohaldada.

Seoses rikkumistest teatajate kaitsega soovitati muuta selle ulatust laiemaks.

4.5 Koostöö (artiklid 45–52)

26. november. Liikmesriikide tähelepanekutest ilmneb vajadus sätete täpsema ja selgema sõnastuse järele, eelkõige krediitiasutusi puudutava koostöö osas. Juhiti tähelepanu sellele, et koostöö ei peaks hõlmama mitte üksnes krediitiasutusi, vaid ka finantseerimisasutuste (nt makseasutused ja e-raha asutused) usaldatavusnõuete täitmise järelevalve pädevusega asutusi. Mõned liikmesriigid rõhutasid, et koostöö ja teabevahetus ei tohi mõjutada kooskõlas liikmesriikide kriminaal- või haldusõigusega käimas olevat päringut, uurimist või menetlust ega finantsandmete analüüse, mille hõlmamist mõned liikmesriigid pidasid samuti vajalikuks.

Kui finantsjärelevalve tegijad on avastanud olukorra, kus krediidasutus on ärisuhtest keeldunud, aga dokumenteeritud kliendi suhtes rakendatud hooldsusmeetmed ei anna selliseks keeldumiseks põhjust, peavad nad teavitama asutust, kes vastutab direktiivi (EL) 2014/92 või direktiivi (EL) 2015/2366 nõuete järgimise eest asjaomases krediidasutuses. Tehti mitmeid tähelepanekuid ja täiendavaid sõnastusettepanekuid, eelkõige seoses nimetatud direktiivide kontekstis tehtavate teadaannete eesmärgiga. Pakuti välja, et tõhusa koostöö ja eelkõige teabevahetuse hõlbustamiseks ja soodustamiseks peavad liikmesriigid edastama komisjonile ja AMLA-le teatavad andmed, sealhulgas detailse teabe kontaktisiku kohta. Leiti, et „kontaktisiku“ asemel peaks pigem olema nõutav „kontaktpunkt“, mis vähendaks ka ajakohastamiskohustust.

Seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase koostöö jaoks kavandatud suunistega tehti ettepanek, et EKP, Euroopa järelevalveasutuste, Europoli, Eurojusti ja Euroopa Prokuratuuri kõrval tuleks kuulata ära ka riiklikud pädevad asutused, kellel peaks olema võimalus esitada enne suuniste väljaandmist suuniste kavandi kohta oma tähelepanekuid. Mõningast muret valmistas samuti finantsjärelevalve tegijatele ja rahapesu andmebüroodele pandud kohustus anda igal aastal AMLA-le aru teiste asutustega tehtava koostöö kohta. Rõhutati, et selline kohustus võib tekitada täiendavat halduskoormust.

5 Määrus, millega asutatakse uus ELi Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA)

5.1 Asutamine, õiguslik seisund ja mõisted (artiklid 1–3)

28. september. Liikmesriigid tegid mitmeid märkusi, et tagada terminoloogia ja määratluste järjepidevus ja sidusus rahapesuvastase paketi eri seadusandlikes ettepanekutes ja ELi õigusraamistikus. Peetakse vajalikuks tagada sõnakasutuse ja mõistete selgus ja ühetaoline arusaamine nendest (nt „valitud kohustatud isikud“, „muu kui rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise asutus“, „liidusisesel kõrgeimal konsolideerimistasemel“) ning selgitada piisavalt AMLA kohaldamisala, eelkõige seoses sihipäraste finantssanktsioonidega, mis jäävad väljapoole AMLA kohaldamisala. Osa liikmesriike juhtis tähelepanu asjaolule, et AMLA-l saaks olema kaks eraldiseisvat pädevusvaldkonda, st järelevalvepädevus ja rahapesu andmebüroodega seotud pädevus, mis mõlemad kuuluvad samale juriidilisele isikule. Selle ülesehituse kohandamine mõlema valdkonna konkreetsete ülesannetega on seega teema, mida arutatakse täiendavalt ameti juhtimisstruktuuri üle peetavatel aruteludel.

5.2 Ülesanded ja volitused ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalvesüsteem (artiklid 5–11)

28. september. Seoses AMLA ülesannetega märkis mitu liikmesriiki vajadust selgitada ja/või sõnastada ümber sõnastust (nt seoses piiriülese tegevusega). Täiendavat konteksti ja selgitamist vajavad ka AMLA ülesanded, mis on seotud varade külmutamise jälgimise ja rakendamisega. Mõned liikmesriigid on seisukohal, et AMLA ja riiklike järelevalve tegijate vaheline vastutuse jaotus ei ole piisavalt selge, kui see puudutab konkreetseid olukordi otsese järelevalve vallas. Seisukohad lahknevad selles, kas määrusega ettenähtud ülesanded ohustavad AMLA üle koormata või kas tuleks kehtestada lisäülesandeid või lisada viited regulatiivsetele tehnilistele standarditele, samuti seoses keskandmebaasi loomise ülesandega. Mis puudutab kohustatud isikute ulatust, siis eelistaksid mõned liikmesriigid seda, kui AMLA põhifookus oleks finantssektoril, samal ajal kui teised näevad vajadust hõlmata selgesõnalisemalt AMLA tegevustega ka finantssektorivälised kohustatud isikud. Paljud liikmesriigid tegid ettepanekuid AMLA volitusi käsitlevate sätete kohta. Mõned liikmesriigid soovitasid seada selged piirid teabele, mida AMLA võib saada. Osale liikmesriikidele valmistas muret AMLA õigus väljastada riiklikele järelevalve tegijatele siduvaid juhiseid meetmete kohta, mis tuleks võtta valimata jäetud kohustatud isikute suhtes, samal ajal kui teised pidasid kavandatud volitusi tavade ühtlustamise tagamiseks asjakohaseks. Muret valmistas AMLA õigus pääseda juurde rahapesu andmebüroode esitatud teabele ja seda töödelda, samuti ameti õigus küsida neilt teavet, eelkõige päriti, kas see hõlmaks ka operatiivteavet ja lisaanalüüside koostamist või üksnes juba kättesaadavaid strateegilisi analüüse (kooskõlas AMLA ülesannetega). Liikmesriigid näevad AMLAt järelevalvesüsteemis olulise sidusrühmana, kellel peavad olema selged pädevused, piiramatu teabevahetus riiklike järelevalve tegijatega ning täielik õiguskindlus ja nõuetekohane protsess oma menetluste elluviimisel. Osa liikmesriike juhtis tähelepanu vajadusele, et AMLA käsitleks sarnaseid riske samamoodi. Mõnele liikmesriigile valmistasid suurt muret AMLA ülesanded seoses finantssektorivälise järelevalvega ning üks liikmesriik osutas konkreetselt õigusteenuse osutajate sõltumatusele ja volituste lahutamisele.

28. oktoober. Mitu liikmesriiki nõustus üldjoontes vajadusega ühiste või koordineeritud temaatiliste läbivaatamiste järele, samal ajal kui teised ei pidanud neid vajalikuks. Mõned liikmesriigid arvasid, et temaatiliste läbivaatamiste kavandamine ja koordineerimine ei peaks kuuluma AMLA põhiülesannete hulka. Samal ajal oleksid paljud liikmesriigid eelistanud, kui riiklike järelevalveasutuste poolt ühiste või koordineeritud läbivaatamiste tõhusaks kavandamiseks vajaliku sisendteabe andmise ajastus oleks paindlikum (nt võiks selle ajastada kalendriaasta lõppu), ning pidasid küsitavaks igal aastal järelevalveprogrammide esitamise vajadust. Need liikmesriigid tegid ettepaneku muuta ühiste või koordineeritud temaatiliste läbivaatamiste kavandamine lihtsamaks, võimaldades AMLA-l näha vajaliku sisendi (mis on eranditult seotud järelevalveülesannetega ja mitte järelevalve kavandamisega tervikuna) edastamiseks ette struktureeritud vormi, mis oleks võimalikult tõhus nii AMLA kui ka riiklike järelevalveasutuste jaoks.

Mis puudutab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise keskandmebaasi, siis pidas mitu liikmesriiki seda kasulikuks, kuid nad soovisid saada rohkem selgust kogutavate andmete laadis, et vältida topelttööd ja põhjendamatu koormust aruandlusasutustele. Mõned liikmesriigid uurisid samuti, kas finantssektorivälise teabe edastamine ei peaks olema piiratud, kuna AMLA kavandatud roll selles sektoris on väiksem. Paljud liikmesriigid märkisid ka, et seda sätet tuleks rakendada kulutõhusal viisil, keskendudes kõige asjakohasematele järelevalvetulemustele ning kasutades võimaluse korral asjakohast tehnoloogiat ja/või struktureeritud küsimustikke, säilitades samal ajal proportsionaalsuse seoses vajadusega koguda kõige asjakohasemat teavet. Enamik liikmesriike oli seisukohal, et AMLA peaks selle andmebaasi loomisel tuginema EBA kogemusele ja võtma kõik üldsätted vastu esimese taseme õigusaktis, säilitades samal ajal võimaluse esitada täpsustusi teise taseme õigusaktis. Mõned liikmesriigid toetasid ideed kutsuda EBA osalema aruteludes tema pädevusse kuuluvate küsimuste üle.

Seoses võimaliku *non bis in idem* põhimõtte rikkumisega enamik liikmesriike muret ei väljendanud.

5.3 Otsene järelevalve valitud kohustatud isikute üle

5.3.1 Valimine ja kriteeriumid (artiklid 12–13)

28. september. Väga paljudele liikmesriikidele valmistasid muret pakutud valikukriteeriumid ning nad rõhutasid vajadust tagada, et riski kujutavaid isikuid hinnatakse AMLA otsese järelevalve jaoks, sõltumata nende suurusest või piiriülese tegevuse tasemest. Viimases küsimuses läksid arvamused siiski mõnevõrra lahku. Kui mõned liikmesriigid ei pea piiriülese tegevuse taset iseenesest riskiteguriks, siis teised liikmesriigid on arvamusel, et piiriülese tegevuse tase võiks olla otsese järelevalve jaoks oluline kriteerium, kuid seadsid kahtluse alla praeguse rakendusviisi. Paljud liikmesriigid pidasid asjakohaseks laiendada nende isikute ulatust, kes kvalifitseeruvad AMLA otsese järelevalve jaoks, ja nimetasid sellega seoses eelkõige krüptovarateenuse osutajaid. Mitu liikmesriiki tegi samuti ettepaneku muuta kriteeriume eesmärgiga tagada, et AMLA teostab otsest järelevalvet vähemalt ühe kohustatud isiku üle igas liikmesriigis, kus kõnealusel isikul on püsiv tegevuskoht. Sellegipoolest arvasid teised liikmesriigid, et valikukriteeriumid peaksid olema riskipõhised ja mitte põhinema geograafilistel teguritel.

Liikmesriigid pidasid samuti ebasoovitavaks tugineda selle hindamisel, kas kohustatud isikud peaksid kuuluma AMLA otsese järelevalve alla, varem avaliku uurimise all olemist. Mõned liikmesriigid soovitasid võtta valikukriteeriumides samuti arvesse pigem jääkriskiprofiili kui üksnes olemuslikku riski, nagu kavandas komisjon. Mitu liikmesriiki palus veelgi selgitada vajadust teha vahet püsiva tegevuskoha ja vaba teenuseosutamise vahel ning krediidasutuste ja muude finantsettevõtjate vahel, mis oli aluseks diferentseeritud kriteeriumidele nii kohustatud isikute hindamisel kui ka valimisel otsese järelevalve jaoks.

28. oktoober. Tuginedes täiendavatele selgitustele, välja arvatud toetust leidnud krüptovarateenuse osutajate lisamine, toetab suur osa liikmesriike kohustatud isikute jaoks ettepanekus praegusel kujul kavandatud kohaldamisala suunitlust otsese järelevalve hindamiseks, kutsudes samal ajal üles tegema esmase arvutuse, kui mitu kontserni võiks nendele kriteeriumidele vastata. Mõned liikmesriigid eelistaksid järkjärgulist laienemist väljapoole finantssektorit. Suurel arvul liikmesriike toetab kavandatud valikukriteeriume, mis põhinevad keerukusel ja suurel riskiohul paljudes ELi jurisdiktsioonides, kuid tehti ka üleskutseid keskenduda vähem geograafilistele teguritele, nagu asutamine liikmesriigis, ja rohkem muudele riskiteguritele, ning vaadata juhul, kui rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveraamistiku riskihindamine on rohkem ühtlustunud, kohaldatav meetodika järk-järgult läbi. Arvamused selle kohta, kas kasutada krediidasutuste valimise ühe kriteeriumina varem uurimise all olemist, lähevad lahku, kuid paljud liikmesriigid kritiseerisid seda kui liiga minevikku suunatud lähenemisviisina ja mitteammendavana, kuna võib peamiselt kajastada erinevusi eri riiklike järelevalve tegijate tulemuslikkuses. Märkimisväärne arv liikmesriike nõustus, et tuleks teha riskide rühmitamine, kasutades ühist meetodikat üksuse liigi ja jurisdiktsiooni kohta. Mõned liikmesriigid tegid ka ettepaneku täiendada üksuse tasandi analüüsi kontserniülese riskihindamisega. Meetodika ühtlustamise korral ei ole see, milline asutus riskide rühmitamise teeb, kõige suurema tähtsusega, kui AMLA saab seda kontrollida / selle vaidlustada. Liikmesriikide täiendavatest seisukohavõttudest selgus, et mõne liikmesriigi pakutud „üks kohustatud isik liikmesriigi kohta“ kriteerium lükati mitme teise liikmesriigi poolt tagasi.

Praegu on kohustatud isikute otsese järelevalve asjakohasuse küsimuses jõutud üksnes piiratud kokkuleppele. Mitu liikmesriiki kordas soovi teha juhtuuring, mille tulemusel saaks hinnata pakutud kriteeriumide alusel otsese järelevalve alla kuuluvate isikute arvu, et võimaldada informeeritumat arutelu. Liikmesriikide seisukohad väljapakutud suure riski künnise arvulise väärtuse osas ei ole lõplikud. Enamik liikmesriike pooldab kriteeriumide hulka „vaba teenuseosutamise“ lisamist, st selliste krediidi- ja/või finantseerimisasutuste hõlmamist, kes osutavad piiriüleseid teenuseid ilma füüsilise tegevuskohata. Viimase täienduseks tehti ettepanekuid kasutada mõningaid lisakriteeriume, nt varade tase ja mitteresidentidest klientide arv.

Mis puudutab arutelu küsimuses olemuslik risk *versus* jääkrisk, siis eelistaksid paljud liikmesriigid kasutada valikukriteeriumina jääkriski, kuid nad mõistavad selle hindamisega kaasnevaid piiranguid – seetõttu tehti ettepanek, et üleminek viimasele peaks toimuma järk-järgult sedamööda, kuidas järelevalvemetoodikad saavutavad vajaliku ühtlustatuse taseme ja AMLA omandab järelevalvealaseid kogemusi. Isegi need liikmesriigid, kes ei kavanda kriteeriumides ühtegi konkreetset muudatust, üldiselt toetavad valikukriteeriumide ja protsessi läbivaatamist järgmistes valikuvoorudes.

5.3.2 Koostöö, ühised järelevalverühmad ja järelevalvevolitused (artiklid 14–20)

29. oktoober. Seoses ühiste järelevalverühmadega pidas enamik liikmesriike vajalikuks selgitada asjaomaseid mõisteid, eelkõige kui otsustatakse rühma koosseisu üle kontsernide puhul või seoses ühise järelevalverühma koordinaatori liikmesriigi pädevasse asutusse delegerimise mõjudega. Mitmed liikmesriigid sooviksid saada praktilisi ja sisulisi suuniseid ühiste järelevalverühmade töö jaoks. Mõned seisukohad erinevad ühiste järelevalverühmade töötajaskonna osas, st kas ühise järelevalverühma töötajad peaksid tulema peamiselt AMLAst või riiklikust järelevalveasutusest.

Seoses AMLA õigusega küsida teavet palus mitu liikmesriiki täiendavalt selgitada mõistet „kohustatud isikutega seotud isikud“, mille puhul mõned väljendasid muret, et kas see ühtse järelevalvemehhanismi määruse mõiste on piisavalt lai, et AMLA saaks tulemuslikult töötada. Paljud liikmesriigid pidasid vajalikuks suurendada AMLA üldisi uurimisvolitusi ja kohapealseid kontrole käsitlevate sätete selgust, viies need potentsiaalselt vastavusse EBA rahapesuvastase reeglistiku sõnastusega ning potentsiaalselt kohandada neid paremini rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve olemusega või ka näha ette sihipärased järelevalverühmad kohapealsete kontrollide tegemiseks.

Mitmed liikmesriigid esitasid küsimusi AMLA järelevalvevolituste kohta ja palusid selgitada vastavate sätete sõnastust, nt õigus anda riiklikele järelevalveasutustele juhiseid, kuidas kasutada neile siseriikliku õigusega antud õigusi, mis ei ole ametile kättesaadavad.

5.3.3 Sanktsioonid ja keelerežiim (artiklid 21–27)

29. oktoober. Mõned liikmesriigid pidasid komisjoni ettepanekut kitsendavaks ja liiga palju ameti kaalutusõigust piiravaks ja/või väitsid, et AMLA peaks võtma haldusmeetmete või -karistuste määramiseks kasutusele täiendavaid kriteeriume ning et AMLA-l peaks olema rohkem tegutsemisruumi sanktsioonide taseme (nii miinimum- kui ka maksimummäära) kindlaksmääramisel. Liikmesriigid kutsusid samuti üles ühtlustama metoodikat, mida kasutatakse rikkumiste hindamisel ning AMLA poolt tema otsese järelevalve alla kuuluvatele isikutele ja riiklike asutuste poolt muudele kohustatud isikutele rahaliste halduskaristuste määramisel. Mõnele liikmesriigile valmistas samuti muret AMLA keelerežiim ning nad uurisid, kas see tähendab seda, et riiklikel asutustel või kohustatud isikutel on keelatud kasutada nende oma riigi ametlikku keelt, kui nad seda soovivad.

5.4 Valimata jäetud kohustatud isikute kaudne järelevalve (artiklid 28–30)

26. november. Valimata jäetud kohustatud isikute kaudse järelevalve küsimuses juhiti tähelepanu proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõtte tähtsusele, eelkõige seoses AMLA sekkumisvolitustega, mida mitu liikmesriiki toetab. Peale selle märgiti, et AMLA ja riiklike järelevalveasutuste vaheline koostöö, kui nad tegutsevad ühises pädevusvaldkonnas, sealhulgas seoses läbivaatamisega, vajab täiendavat selgitamist. AMLA saab sekkumisvolitustega olulise rolli. Kuigi seda tajutakse peamiselt vahendina, mida tõenäoliselt ei ole vaja sageli kasutada, tuleb piisavalt selgitada ja lihtsustada kõikide sidusrühmade rolli, et vältida liiga koormavat menetlust. Mõned liikmesriigid tegid ettepaneku kaasata sellesse protsessi krüptovarateenuse osutajad ning pakkusid välja, et AMLA peaks saama sekkuda ka finantsjärelevalve tegija taotlusel, nagu on ette nähtud EKP jaoks ühtse järelevalvemehhanismi määruses.

5.5 Finantssektoriväline järelevalve (artiklid 31 ja 32)

28. september. Liikmesriigid jäid erinevale seisukohale AMLA volituste ulatuses seoses finantssektorivälise järelevalve koordineerimisega, mida mõned liikmesriigid pidasid liiga laiaks, vastupidiselt teistele, kes leidsid, et komisjoni ettepanek on selles osas liiga piiratud.

28. oktoober. Liimesriikide seisukohad seoses AMLA finantssektoris täidetavate ülesannete ulatusega võrreldes tema finantssektorivälise ülesannetega olid erinevad. Kui mõned liikmesriigid, lähtudes subsidiaarsuse põhimõttest, toetasid AMLA koordineerimise ja järelevalve ühtlustamisele keskenduvat rolli väljaspool finantssektorit, siis mõned teised liikmesriigid rõhutasid vajadust võtta pühendunum lähenemisviis ja hõlmata mittefinantssektor laiaulatuslikumalt. Mõned liikmesriigid viitasid asjaolule, et iseregulatsiooni organite järelevalveasutustega seotud volitused, nagu ka rahapesuvastase direktiivi artiklis 38 sätestatud järelevalvemehhanism, võivad mõjutada õigusteenuse osutajate (nt advokaadid, maksunõustajad, audiitorid) sõltumatust. Teised arvasid, et see võib suurendada iseregulatsiooni tõhusust. Mitu liikmesriiki toetas võimalikku etapiviisilist lähenemist, mille kohaselt keskenduks AMLA oma ülesannetes esmalt finantssektorile ja seejärel laiendaks järk-järgult tegevust ka mittefinantssektorile. Nagu juba varem märgitud, juhtisid paljud liikmesriigid tähelepanu sellele, et krüptovarateenuse osutajad tuleks lisada AMLA otsese järelevalve alla, kuna krüptovarasid võib pidada riski poolest võrreldavaks finantssektoriga ja need sobivad otsese järelevalve jaoks hästi, sest on ELi õiguses piisavalt reguleeritud.

Mõned liikmesriigid lisisid, et finantssektorivälised vastastikused hindamised ei pruugi olla vajalikud, kuna AMLA esmatähelepanu on finantssektoril.

5.6 Rahapesu andmebüroode tegevuse toetamise ja koordineerimise mehhanism (artiklid 33–37)

26. november. Rahapesu andmebüroode tegevuse toetamise ja koordineerimise mehhanism on oluline vahend rahapesu andmebüroode vahelise koostöö ja nende töö tulemuslikkuse tõhustamiseks, tagades samal ajal tegevuse sõltumatuse ja autonoomia põhimõtte järgimise. Sel eesmärgil rõhutasid mõned liikmesriigid, et ühisanalüüsideks kõlblikud juhtumid tuleb nõuetekohaselt kindlaks teha, planeerida ja prioriseerida. Tehti ettepanek, et ühiste analüüsirühmade rolli ja AMLA rolli nendes rühmades tuleks protsessi hõlbustamiseks veelgi täpsustada, nagu ka kavandatud tähtaegu, kuna iga juhtumi jaoks sobiv lähenemisviis ei ole asjakohane, eriti kiireloomulistes olukordades. Teabe juurdepääsu ja teabe jagamisega seotud kohustused peavad tagama asjakohase koostööla konfidentsiaalsuse ja andmekaitse tagamise põhimõttega. Võiks selgitada sätteid riiklike rahapesu andmebüroode delegaatide ametikoha kohta mehhanismis, et tagada selge arusaamine AMLA töötajate hierarhiast. Mõned liikmesriigid toonitasid, et rahapesu andmebüroode delegaatide õigused ja kohustused seoses AMLAga peaks saama kindlaks määrata pigem haldusnõukogu bürookoosseis kui juhatus. Samuti küsisid delegatsioonid seda, kes koostab ja valmistab ette ühisanalüüside tegemise meetodid ja menetlused.